

RECENSIE DE LEESWELP

door *Jet Marchau*

Monica, twaalf jaar, verhuist met haar ouders en zusje Marisol na een verblijf van zeven jaar in Chili terug naar België. Voor een jaar, denkt Monica, tot haar zieke oma weer beter is. De vier jaar jongere Marisol past zich vlot aan, maar Monica gaat kapot van heimwee. Ze mist haar Chileense dorp en vooral haar vriendinnetje Luna Paz. In het juwelendoosje dat ze van haar kreeg en waarop de zeenimf La Pincoya staat, bewaart ze afspraken met zichzelf: waar ze naartoe gaat en wat ze zal doen bij hun terugkeer naar Chili. Maar Monica is de enige die droomt over terugkeren. Dat haar ouders en zus Chili zo vlug lijken te vergeten, neemt ze hen bijzonder kwalijk.

Ook op grootmoeder is ze boos: door haar zijn ze halsoverkop naar België teruggekeerd. Toch moet ze iedere woensdagmiddag bij haar op bezoek. Grootmoeder schijnt ook boos te zijn op Monica. Ze gedraagt zich nors, haar stem kinkt 'als een afgedankte piano' en ze spreekt over Chili als dat land 'ginderachter', waar Monica niet thuishoort. Bovendien chanteert ze Monica met haar nakende dood: 'De dood klimt langzaam omhoog,' zegt grootmoeder, 'eerst mijn voet, dan mijn been, dan de rest.' En: 'Jij wilt toch dat ik doodga. Niet?'

Op die woensdagmiddagen probeert Monica grootmoeder over Chili te vertellen. Eerst zonder succes, maar gaandeweg wil grootmoeder meer weten. En dan blijkt dat zij zelf ook wel een en ander weet over Monica's verblijf in Chili. Hoe komt dat? En waar komt dat beeld van een 'zachte' oma vandaan? Was zij soms de 'oma Dora' die Monica zich vaag herinnert? Door de wederzijdse beelden en verhalen groeien grootmoeder en Monica naar elkaar toe, ook al blijft het moeilijk. De spontane Luna Paz, die een maand komt logeren, breekt het ijs nog verder. Maar Chili kan en wil Monica vooral niet vergeten.

Dit verhaal beschrijft op een bijzondere manier de heimwee van een ontheemde tiener en de slingerbeweging tussen twee culturen. De liefde voor het land waar Monica opgroeide, spreekt uit korte, sfeervolle beelden. Zij worden opgeroepen door haar huidige omgeving: de zwanen in de vijver van

het rusthuis doen haar denken aan de zwarte zwanen in Chili, de Belgische chocopasta smaakt lang zo lekker niet als de Chileense manjar. Debutante Karen Curé komt niet in de verleiding om haar voelbare liefde voor Chili — waar ze vier jaar woonde — breed uit te smeren. Beter dan uitgesponnen beschrijvingen tonen de heen en weer flitsende beelden Monica's verwarring en emoties. Ook personages of situaties worden niet geïdealiseerd. Monica en grootmoeder zijn realistisch getekend. Curés voorstelling van de norske grootmoeder is zelfs wat erg negatief, of op zijn minst bevreemdend. Anderzijds is het mooi om de langzame evolutie mee te maken: hoe de verhalen van Monica haar zachter maken, hoe haar eigen verhaal en frustraties uit halve uitspraken, snedige opmerkingen en hints afgeleid kunnen worden, en hoe grootmoeder uiteindelijk weer wat levenswil krijgt.

Monica reageert even realistisch: zij bijt van zich af en wil niemand te vriend, omdat ze dat nieuwe land ver weg wil houden. Maar de realiteit van België én van Chili dringt zich steeds sterker op. De komst van Luna Paz zaait twijfel: was toch niet alles zo mooi in Chili? De aanhoudende regen bijvoorbeeld, of hun 'puinhuisje'?

Naast inleefbare personages en situaties, heeft het verhaal bovendien een goede structuur. Grootmoeders norsheid en speldenprikken verwarren Monica en de lezer, maar ze zijn wel functioneel voor de ontknoping. Analoge verhalen, bijvoorbeeld over een Chileense grootmoeder die blijft zoeken naar een verdwenen kleinzoon, leggen een link met grootmoeders situatie. Na een opmerking over Monica's troeteldier, een in Chili achtergebleven kleine zeeleeuw, concludeert grootmoeder gevat: 'Kleine zeeleeuwen moeten niet ronddolen in onbekende gebieden, dat is veel te gevaarlijk'. Opnieuw verwijst ze daarmee impliciet naar vroegere gebeurtenissen. In het midden van het boek vertelt Monica het verhaal van de nimf La Pincoya. Als symbool voor de ommekeer in de relatie tussen Monica en grootmoeder, staat het precies op zijn plaats.

Monica geeft haar heimwee en verwarring een plaats in mooie woorden. Het verrassende, beeldend debuut verdiende volgens mij een mooiere uitgave, met een kaft waarin de dualiteit tussen twee werelden schuilt en met een lay-out die, ondanks de korte hoofdstukken, nog meer adem geeft.